

II. *Vallicrosa*. Mas antic i pda. de La Selva, entre Valors (prop d'Arbúcies) i St. Hilari Sacalm. Oït *bañkróza* i «sobre *b.*» a l'inf. de Riells (XIV 98ss.), que ell mateix té aquest nom com cogn. matern i em diu que «la seva mare venia de Vallicrosa de Santa Margarida de Vallors».

MENC. ANT. 1314: «tibi Petro de *Valicrossa*», «dividi cum Mancho de *Vallicrossa*» (CCandi, *St. Mil. Sac.*, 148); *1435*: «Petris Guiuillermi de *Valicrossa*» (o.c. p. 37); *S. XV*: «via publica qui vadit a *Valicrossa*» (ibid.); *1630*: *Vallicrosa* (CCandi, *Mi.Hi.Ca.* 1, 13). Encara que atribueixi la lliçó «Masia de *Vallcrosa* de la Vall» a un doc. de *1457* (*St. Hi. S.* p. 103), com que en el títol català del doc. de *1314* també ha posat *Vallcrosa* en lloc de *Valicrossa* del text doc., cal creure que en el de *1457* també hi ha hagut aquí el seu vice de retocar subrepticiament les dades manuscrites. I deu ser alteració metatètica la forma *Villacrosa* del mapa Aegerter del Montseny.

III. Diversos llocs menors llenguadocians, en el dept. de l'Aude. *La Valicrose* te. Feuillà 22 k. al S. de Sigean (el cap del c^o). *Valicrose, lieu dit*, te. Arzen (*1144*: *Valicrossa*). I un altre te. Bizanet: *Balicrose*, avui alterat en *Vallicloses*.

Vallicrosa és format amb l'adj. arcaic occità i cat. arcaic *cross*, *-osa* = fr. *creux*, *-se*, del qual documenta altres casos l'*InvLC.*, s. v. En el doc. de Tuïr, de *1174* hi ha cita d'unes 'quintanes' o coromines veïnes *Crossa* i *Vallicrosa*: «uterque ipsorum signavit suam condaminam in suam, sci. Berang. de Avinione villam de *Crossa* et Petrus de *Valicrossa*, illam de *Lacum*». En Princ. ha quedat com a reliquia, un petit nucli del mot *cròs* en el Priorat amb el sentit de 'clot, clotada' (p. ex. a Marçà, XII, 2.34; 2.24; més en el *DECat.* s.v.).

En el compost *Vallicrosa* la conservació de la *-i-* no s'explica pel substrat lingüístic, com en *Vallibona*, *Vallivana* i els dos següents, de zona antigament mossàrab; la causa principal ací estaria en la resistència del grup CR a combinar-se amb la *-LL* de VALLEM; i hi ajudaria el caràcter arcaic del mot *cross*, que de si ja conduïa a una pronúncia més conservadora del conjunt.

ε)c

VALLIMANYA o Valimanya

1274, en la *carta de pobl^o* per a St. Lluç d'Ulldecona (Font Rius, *C. d. p.* § 324), i personificat: «sortem d'en *Valimanya*» en la mateixa carta (p. 483.4f.); la grafia *-t-* en un ms. del S. XIII és probable que signifiqui *l*, però no segur perquè després s'hi produí dissimilació de palatals, en el cogn. *Valimanya*, que justament és propi de les terres de l'Ebre, des de

Tortosa, i dos pobles de la Ribera, segons *AlcM*, fins a Favara (aquí crec amb algun NL menor: *BCEC* II, 59ss.). És clar que es tracta del duplicat mossàrab del nom *Vallmanya*, repetit a les comarques del Nord < ll. VALLEM MAGNAM 'vall gran'. Cf. *Valimona* i *Vallis Bono* enumerat junt al Mas de *Barberans*, que he citat supra entre les mencions de *Vallibona*, i no és ben clar que designin un lloc més proper al d'*Ulldecona*.

ε)d

LES VALLIPLANES

Paratge del te. del Pinell del Broi (XIII, 77.19); d'un *Valli plana*, d'òbia explicació, pluralitzat a causa de les diverses partides menors que el formen.

20 ε)e

VALLIRANA, poble a la dreta del Baix Llobregat, uns 25 k. a l'O. de Barcelona.

PRON.: els barcelonins diem *bañrànə*, els de la rodalia, més aviat *bañránə* (1924).

MENC. ANT. 949: «In terminio *Cervatione*, in locum ubi dicunt *Valleriana*» (*Cart. St. Cugat* I, p. 30); *965*: «in burgo *Cerviliono* --- in *Valirana*» (ib. 37); *979*: (ib. 107); *1080* (perg. orig.): «*Valleirana*» també p.p. *Cart. St. Cu.* II, 360; *1098*: «*Vallerana*, eccl. Sti. Cucuphati de *Moia* et Sti. Cucuphati de *Carrigas* --- et *Spisellis* ---» (MarcaH., 1203.59); *1125*: «*Vallirana*» (*Cart. St. Cu.* III, 78); *1234*: *Valleirana*, perg. orig., p.p. *Cart. St. Cu.* III, 432; *1359*: (*CoDoACA* XII, 8).

Les formes que en citen Balari (*Orig.*, p.11) i Font i Rius (*C.d. p.*, p. 599) són les mateixes o hi coincideixen essencialment. L'única excepció la veig en un doc. de *1053* copiat en el *Cart.* de St. Cugat (II, 264): «in *Valle* nominata *iranə*», hapax sense valor, innovació d'un clergue que s'ha permès descompondre (amb fums etimològics) la grafia correcta *Valleirana* dels pergamins originals de *1080* i *1234*.

ETIM. com ja veié Aebischer (*Top.* 139) es tracta de VILLA VALERIANA (amb VILLA sobrentès), formació paral·lela a la de molts NLL catalans com *Tiurana* (veg. TIBERIANA, *Siurana*, SEVERIANA, *Agullana*, AQUILIANA (O ACUL-) *Saranyana*, SERENIANA etc.). Però com que *Vallirana* es troba en el fons d'una vall, *Vale-* s'hi alterà per aquesta influència, en *Valli*. Derivat del NP romà VALERIUS, que a França ha donat molts derivats del tipus VALERICUM, aplegats per Skok (*p.* 141, com *Vallery*, H-Savoie i *Valrac*, Erau etc.), també en el Nord (Kaspers i Holder). Un VALERIANA igual ha donat *La Valleyrane*, maison forte en el Cantal, te. Vic-sur-Cere (Amé).

També n'hi hagué de provinents del derivat masculí VALERIANUM: «in *Valrano*, locu ubi eccl. habet